

**УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАУКИ І ТЕХНОЛОГІЙ
ННІ «ПРИДНІПРОВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ
БУДІВНИЦТВА ТА АРХІТЕКТУРИ»**

Силабус навчальної дисципліни

**УКРАЇНСЬКА МОВА
ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ**

підготовки бакалавра

спеціальності 032 «Історія та археологія»

освітньо-професійної програми

«Краєзнавчо-екскурсійна робота»

Статус дисципліни	нормативна
Мова навчання	українська
Факультет	архітектурний
Кафедра	Українознавства, документознавства та інформаційної діяльності
Контакти кафедри	ПДАБА. 49005, м. Дніпро, вул. Архітектора Олега Петрова, 24а. Каб. В-606 (шостий поверх висотний корпус). Телефон: (056) 756-34-02; внутрішній 4-02. ukr@pdaba.edu.ua
Викладачі-розробники	Баранник Олена Юріївна, канд. філол. наук, доцент
	Богуславська Лариса Георгіївна, канд. філол. наук, доцент
	Степаненко Олена Костянтинівна, канд. філол. наук, доцент
Контакти викладачів	barannyk.olena@pdaba.edu.ua , +380505756847
	bohuslavska.larysa@pdaba.edu.ua , +380983742660
	stepanenko.olena@pdaba.edu.ua , +380675675827
Розклад занять	https://www.pgasa.dp.ua/timetable/WSIGMA/APX/ROZKLADK.HTML
Консультації	http://surl.li/hmvzc

Анотація навчальної дисципліни

Курс «Українська мова за професійним спрямуванням» має на меті підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності студентів, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні. Навчальна дисципліна належить до циклу загальної підготовки (нормативна) і спрямована на підготовку висококваліфікованих фахівців, які досконало володіють державною мовою в усній та писемній її формах. Курс «Українська мова (за професійним спрямуванням)» передбачає продовження формування національномовної особистості, комунікативних навичок майбутніх спеціалістів, студіювання особливостей фахової мови. Предметом вивчення курсу є сучасна українська літературна мова професійної сфери в її усній та писемній формах.

	Години	Кредити	Семестр
			II
Всього годин за навчальним планом, з них:	90	3	90
Аудиторні заняття, у т.ч:	30		30
лекції	6		6
лабораторні роботи			
практичні заняття	24		24
Самостійна робота, у т.ч:	60		60

підготовка до аудиторних занять	30		30
підготовка до контрольних заходів	6		6
виконання курсового проєкту або роботи			
виконання індивідуальних завдань			
опрацювання розділів програми, які не викладаються на лекціях	24		24
підготовка до екзамену			
Форма підсумкового контролю			залік

Мета дисципліни: підвищення рівня загальномовної підготовки, мовної грамотності, комунікативної компетентності здобувачів освіти, практичне оволодіння основами офіційно-ділового, наукового, розмовного стилів української мови, що забезпечить професійне спілкування на належному мовному рівні.

Завдання дисципліни:

- сформулювати чітко і правильне розуміння ролі державної мови у професійній діяльності;
- виробити навички самоконтролю за дотриманням мовних норм у спілкуванні;
- розвивати творче мислення здобувачів освіти;
- виховати повагу до української літературної мови, до мовних традицій.
- ознайомити здобувачів вищої освіти зі стильовим різноманіттям української літературної мови, зокрема зі стилями, що є основою для професійного спілкування, – науковим та офіційно-діловим;
- систематизувати знання з української мови в цілому й професійного спілкування зокрема;
- збагатити запас наукової термінології з фаху;
- сформулювати навички написання та оформлення наукових робіт (звітів, анотацій, відгуків, рецензій, тез тощо);
- розвинути у здобувачів освіти навички перекладу та редагування професійних текстів;
- сформулювати вміння оформлювати документи, поширені у професійній діяльності, зокрема заяву, автобіографію, резюме, службові записки та ін.;
- забезпечити високий рівень володіння нормами сучасної української орфоепії, орфографії, граматики, лексики, стилістики і правилами мовного етикету в межах професійного спілкування.

Пререквізити дисципліни: базові знання навчального предмета «Української мова», здобуті під час навчання в закладах загальної середньої освіти.

Постреквізити дисципліни: курс стане передумовою вивчення навчальних дисциплін, під час оволодіння якими необхідними є навички публічного виступу: «Іноземна мова за професійним спрямуванням», «Правознавство», «Основи академічного письма», «Архівознавство», «Українська ономастика», «Топоніміка України», «Соціальні комунікації». Курс допоможе у вивченні термінології фаху, стане в нагоді під час написання та захисту науково-дослідних робіт.

Компетентності (відповідно до освітньо-професійної програми 032.1.01 «Краснзавчо-екскурсійна робота»):

Інтегральна компетентність: здатність розв’язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми історії та археології у процесі професійної діяльності або навчання, що передбачає застосування теорій і методів гуманітарних та соціальних наук та характеризується комплексністю і невизначеністю умов.

Загальні компетентності:

ЗК.2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку

предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК.3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК.4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК.8. Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.

ЗК.9. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК.10. Здатність працювати в команді.

ЗК 11. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись неприпустимості корупції та будьяких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні (фахові, предметні) компетентності:

ФК.7. Здатність використовувати фахові знання та професійні навички для виявлення, охорони та популяризації історико-культурної спадщини.

ФК.8. Здатність використовувати у фаховій діяльності знання гуманітарних та соціальних наук, вміння аналізувати, оцінювати і прогнозувати політичні, економічні, культурні й соціальні події та явища.

ФК.9. Здатність працювати з історичними текстами і документами, коментувати, анотувати їх відповідно до певних критеріїв; презентувати і обговорювати результати наукових досліджень.

ФК.10. Здатність вільно оперувати спеціальною термінологією.

Заплановані результати навчання (відповідно до освітньо-професійної програми 032.1.01 «Краєзнавчо-екскурсійна робота»):

ПРН 4. Володіти понятійно-категоріальним апаратом історичної науки, професійно оперувати науковими термінами, прийнятими у фаховому середовищі.

ПРН 8. Брати участь у плануванні та виконанні наукових досліджень у сфері історії, презентувати результати досліджень, аргументувати висновки.

ПРН 12. Здійснювати комунікацію з професійних питань з представниками наукових, громадських, релігійних і національно-культурних організацій і спільнот.

ПРН 14. Вміти акумулювати та поширювати кращий досвід професійної діяльності, інтегрувати досягнення інших наук для вирішення актуальних проблем історії та археології.

ПРН 15. Уміти формувати та реалізовувати екскурсійні програми в контексті історикокультурних та етнографічних та архітектурнобудівничих особливостей конкретного регіону та використовувати свої професійні знання для підтримки історико-культурної спадщини України та її захисту від військової та інформаційної агресії.

Методи навчання: словесні; наочні; практичні; методи індукції, дедукції, традукції; методи аналізу і синтезу, порівняння, узагальнення, конкретизації; пояснювально-ілюстративний метод, метод проблемного викладення, дослідницький метод.

Форми навчання: індивідуальні, групові, колективні, фронтальні.

Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потреби): програмне забезпечення Office із Microsoft 365.

1 СТРУКТУРА (ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН) ДИСЦИПЛІНИ

Назва змістових модулів і тем	Кількість годин, а саме				
	усього	л	п	лаб	с/р
Змістовий модуль 1. Лінгвістичні основи професійної комунікації					
Тема 1. Мова як соціальне явище та її роль у професійній сфері	5	1	-	-	4
Тема 2. Нормативні та стилістичні основи мовлення фахівця	13	1	4	-	8
Тема 3. Українська термінологія як система знань	13	1	4	-	8
Тема 4. Психолінгвістичні аспекти ділового спілкування	14	-	4	-	10
Разом за змістовим модулем 1	45	3	12	-	30
Змістовий модуль 2. Усна та писемна професійна комунікація					
Тема 1. Особливості усної комунікації в професійній діяльності	5	1	-	-	4
Тема 2. Загальні вимоги до оформлення документів	15	1	4	-	10
Тема 3. Особливості писемного наукового тексту	12	-	4	-	8
Тема 4. Публічний виступ як форма професійної комунікації	13	1	4	-	8
Разом за змістовим модулем 2	45	3	12	-	30
Усього годин	90	6	24	-	60

2 САМОСТІЙНА РОБОТА ОПРАЦЮВАННЯ РОЗДІЛІВ ПРОГРАМИ, ЯКІ НЕ ВИКЛАДАЮТЬСЯ НА ЛЕКЦІЯХ

Назва теми	Посилання
1. Тенденції розвитку української мови на сучасному етапі	п. 11, 12 (основна літ-ра)
2. Засоби забезпечення статусу престижності української мови. Історичний досвід	п. 1, 8 (основна літ-ра)
3. Текст як форма реалізації мовно-професійної діяльності	п. 4, 5, 10 (основна літ-ра)
4. Труднощі української словозміни та словопоєднання	п. 2, 3 (основна літ-ра)
5. Невербальні засоби спілкування	п. 6, 7 (основна літ-ра)
6. Сучасні технології паблік рілейшнз	п. 4, 9 (основна літ-ра)

3 ПОРЯДОК ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ

Навчальна дисципліна зараховується здобувачам освіти, які виконали всі види робіт за двома змістовими модулями.

Оцінка в 100 балів складається з оцінювання:

- відвідування лекційних занять (6 занять по 1 балу = 6 балів);
- усних відповідей (оцінюються в 0–3 бали під час кожного практичного заняття: 12 занять по 3 бали = 36 балів).

Критерії оцінювання усної відповіді:

3 бали: здобувач вищої освіти чітко і логічно відповідає на поставлені запитання, оперуючи фаховою термінологією, чітко дотримується мовних норм, не припускається жодної помилки, демонструє мовну та комунікативну компетенцію;

2 бали: здобувач вищої освіти дотримується основ культури української мови, володіє теоретичним матеріалом і здатний розрізняти функційні стилі та сфери їх застосування, орієнтується в лексико-граматичній специфіці висловлювання, але припускається помилок під час виконання окремих завдань чи вправ;

1 бал: здобувач вищої освіти в цілому відповідає на поставлені запитання, але виявляє недостатні знання спеціальної термінології, має небагатий словниковий запас, не здатний змістовно висловлювати свої думки;

0 балів: здобувач вищої освіти не володіє офіційно-діловою та фаховою термінологією, словниковий запас дає змогу викласти думки лише на елементарному рівні; не здатний грамотно висловлювати свої думки;

– тестування (оцінюється по 0,5 бала за кожне правильно виконане завдання з 6 запропонованих протягом практичного заняття: 12 занять по 3 бали = 36 балів);

– контрольної роботи (22 бали).

Контрольна робота має п'ятнадцять варіантів із сімома завданнями з тем пройденого матеріалу. Перші три завдання носять практичний характер й оцінюються в 6 балів за кожне правильно виконане завдання; інші чотири – тестові завдання – оцінюються в 1 бал за кожну правильну відповідь (3 практичних завдання по 6 балів = 18 балів) + (4 тестові завдання по 1 балу = 4 бали) = 22 бали).

Критерії оцінювання практичних завдань контрольної роботи:

6 балів: здобувач вищої освіти вміє послідовно і докладно висвітлювати проблемні питання сучасного ділового мовлення, чітко і логічно відповідає на поставлені запитання, не припускається жодної помилки, робить правильні логічні висновки;

5–4 бали: здобувач вищої освіти демонструє альтернативність осмислення проблемних питань сучасного ділового мовлення в лінгвістичному аспекті, застосовує загальні поняття мовної культури, офіційно-ділового, наукового стилів на практиці, але допускає неточності під час виконання окремих завдань;

3–2 бали: здобувач вищої освіти в цілому володіє навичками оформлення, редагування та перекладу текстів документів, відповідає на поставлені запитання, але має певні прогалини в знаннях теоретичного та практичного матеріалу;

1–0 балів: здобувач вищої освіти не спромігся дати задовільну відповідь на питання, майже не орієнтується у вивченому матеріалі.

Підсумкова оцінка з дисципліни визначається за результатами двох змістових модулів.

4 ПОЛІТИКА КУРСУ

Політика вивчення навчальної дисципліни передбачає відповідальність викладача і студента; прозорість оцінювання; інформування та реалізацію політики академічної доброчесності. Здійснюючи освітній процес, здобувачі вищої освіти та викладачі діють відповідно до нормативної бази академії.

Дисципліна передбачає індивідуальну та групову роботу (у колективі). Середовище в аудиторії є дружнім, творчим, відкритим до конструктивної критики. Передбачається систематичне відвідування студентами аудиторних занять, за винятком поважних причин.

Усі завдання, передбачені програмою, мають бути виконані у визначений термін. Якщо здобувач вищої освіти був відсутній з поважної причини, він/вона презентує виконання завдання під час консультацій викладача.

Порядок зарахування пропущених занять відбувається шляхом самостійного опрацювання студентами навчального матеріалу з теми пропущеного заняття. Перевірку набутих знань здійснює викладач через усне опитування за темою пропущеного лекційного заняття та виконання практичного завдання з теми пропущеного практичного заняття.

Студенти мають обов'язково дотримуватися академічної доброчесності.

Студенти університету мають керуватися у своїй діяльності Кодексом академічної доброчесності УДУНТ, яким встановлено загальні моральні принципи та правила етичної поведінки.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає:

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- самостійне виконання всіх видів робіт, завдань, форм контролю, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилення на джерела інформації у випадку використання ідей, застосування розробок, тверджень, відомостей інших авторів;

- надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, застосовані використані методики досліджень і джерела інформації.

В освітньому процесі всі його учасники дотримуються Положення про запобігання та виявлення академічного плагіату в Придніпровській державній академії будівництва та архітектури.

Жодні форми порушення академічної доброчесності не толеруються.

Якщо студент має сумніви або непевність, що його дії або бездіяльність можуть порушити Кодекс академічної доброчесності академії, він може звернутися за консультацією до Комісії з питань академічної доброчесності.

5 РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Васенко Л. А., Дубічинський В. В., Кринець О. М. Фахова українська мова: навчальний посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 272 с.
2. Гарбар І. В., Гарбар А. І. Культура мовлення: навчальний посібник. Миколаїв: НУК, 2023. 228 с.
3. Комунікативна компетенція професійно орієнтованої особистості / укладач О. Степаненко. Дніпро: ДАНО, 2023. 102 с.
4. Мозговий В. І. Українська мова у професійному спілкуванні: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 592 с.
5. Онуфрієнко Г. С. Науковий стиль української мови. Навчальний посібник з алгоритмічними приписами. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 426 с.
6. Основи наукового мовлення: навчальний посібник / С. А. Бронікова та ін.; за ред. І. М. Плотницької, Р. І. Ленди. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 252 с.
7. Підгурська В. Ю., Голубовська І. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Навчальний посібник. Житомир: Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2022. 192 с.
8. Плотницька І. М. Ділова українська мова: навч. посібник. Київ: Центр навчальної літератури, 2022. 256 с.
9. Стилїстика української мови. Функційні стилі: навчальний посібник / укладачі: Н. В. Левун, О. К. Степаненко. Дніпро: ДАНО, 2024. 82 с.
10. Українська мова за професійним спрямуванням: навчальний посібник для заочного та дистанційного навчання / укладачі: О. Степаненко, В. Зінченко. Дніпро: ДАНО, 2023. 124 с.
11. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник / за ред. С. М. Луцак. Київ: ВСВ «Медицина», 2024. 350 с.
12. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням. Київ: Алерта, 2023. 536 с.

Допоміжна

1. Антоненко-Давидович Б. Як ми говоримо. Київ: Центр учбової літератури, 2022. 284 с.
2. Баранник О. Ю. Словосполучення. Просте речення: Теорія. Практика: навч. посіб. Дніпро: Акцент ПП, 2020. 146 с.
3. Берегова Г. Д., Предместніков О. Г. Культура мовлення у системі професійної підготовки молоді: монографія. Одеса: Олді+, 2021. 272 с.
4. Кацавець Р. С. Ораторське мистецтво: підручник. Київ: Алерта, 2021. 250 с.
5. Ораторське мистецтво: навч.-метод. посіб. / за ред. І. М. Плотницької,

- О. П. Левченко. Київ: Центр учбової літератури, 2021. 110 с.
6. Рудницький Я. Як говорити по літературному? Київ: Центр учбової літератури, 2022. 104 с.
 7. Степаненко О. К. Мовленнєва компетенція професійно орієнтованої особистості: посібник. Дніпропетровськ: Акцент ПП, 2016. 72 с.
 8. Шевчук С., Виноградова Ю., Глушик С., Дияк О., Лобода Т. Український правопис: нова редакція: навч. посіб. Київ: Алерта, 2020. 118 с.

Словники

9. Великий тлумачний словник сучасної української мови (з дод. і допов.) / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь: Перун, 2009. 1736 с.
10. Великий зведений орфографічний словник сучасної української лексики / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ, Ірпінь: Перун, 2008. 896 с.
11. Глібчук Н., Добосевич У. Словник міжчастиномовних омонімів сучасної української мови. Львів: Априорі, 2016. 640 с.
12. Голікова Н. С., Попова І. С., Турута І. І. Словник назв по батькові. Дніпро: Біла К. О., 2012. 296 с.
13. Головащук І. С. Словник-довідник з українського літературного слововживання. Київ: Наукова думка, 2010. 432 с.
14. Головащук І. С. Словник наголосів. Київ: Наукова думка, 2003. 319 с.
15. Караванський С. Практичний словник синонімів української мови. Львів: БаК, 2012. 523 с.
16. Словник-довідник з культури української мови / Д. Гринчишин, А. Капелюшний, О. Сербенська, З. Терлак. Київ: Знання, 2006. 367 с.
17. Словник труднощів української мови / за заг. ред. проф. В. С. Калашника. Харків: ФОП Співак Л. В., 2009. 928 с.
18. Українська мова: енциклопедія. Київ: Українська енциклопедія ім. М. П. Бажана, 2004. 820 с.

6 ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

1. ДСТУ 8302:2015. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання / Національний стандарт України. [Уведено вперше; чинний від 2016-07-01]. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2016. 17 с. URL: <https://rb.gy/qksr0>.
2. Електронна бібліотека «Україніка» НАН України. URL: <https://rb.gy/ac9par>.
3. Інститут мовознавства імені О. О. Потебні НАН України. URL: <http://www.inmo.org.ua/>.
4. Інститут української мови НАН України. URL: <https://iul-nasu.org.ua/>.
5. Лінгвістичний портал Mova.info. URL: www.mova.info.
6. Міжнародні правила цитування та посилання в наукових роботах: методичні рекомендації / автори-укладачі: О. Боженко, Ю. Корян, М. Федорець. Київ: УБА, 2016. 117 с. URL: <https://rb.gy/8eggen>.
7. Міжнародні стилі цитування. URL: <https://rb.gy/4g2p4q>.
8. Наукова електронна бібліотека періодичних видань НАН України. URL: <https://rb.gy/5lgtjx>.
9. Наукова періодика України. URL: <https://journals.uran.ua/index>.
10. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
11. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого. URL: <https://nlu.org.ua/>.
12. Національна комісія зі стандартів державної мови. URL: <https://mova.gov.ua>.
13. Освітній портал. URL: www.osvita.org.ua.
14. Офіційний сайт української мови. URL: <http://ukrainskamova.com/>.
15. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання» з урахуванням правок. URL: <https://rb.gy/kbr5jb>.

16. Український правопис 2019. URL: <https://rb.gy/2pvjld> або <https://2019.pravopys.net/>.

Література з віртуального читального залу ПДАБА

17. Брус М. П. Українське ділове мовлення: навч. посіб. Івано-Франківськ: Тіповіт, 2014. 306 с. URL: <https://rb.gy/s83owo>.
18. Гридчук О. Є. Українська мова за професійним спрямуванням у таблицях і схемах: навч. посіб. Львів: Магнолія, 2006, 2015. 238 с. URL: <https://rb.gy/p6y4kf>.
19. Гриценко Т. Б. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 624 с. URL: <https://rb.gy/v5noe7>.
20. Діловодство і документація: навчально-методичний посіб. / уклад. П. О. Добродумов. Суми, 2014. 209 с. URL: <https://rb.gy/ccuxs0>.
21. Литвинчук О. В. Українська мова за професійним спрямуванням: навч. посіб. Житомир: ЖДТУ, 2011. 212 с. URL: <https://rb.gy/aqnlj5>.
22. Мамчич І. П. Якісний освітній процес якісною мовою: методичні рекомендації щодо мовного режиму організації навчального процесу. Дніпро: ПДАБА, 2023. 44 с. URL: <https://rb.gy/io82nt>.
23. Пентиліук М. І., Маруніч І. І., Гайдаєнко І. В. Ділове спілкування та культура мовлення: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2011. 224 с. URL: <https://cutt.us/KrMh9>.
24. Погиба Л. Г., Грибіниченко Т. О., Голіченко Л. М. Українська мова фахового спрямування. Київ: Кондор, 2012. 350 с. URL: <https://cutt.us/b7cAB>.
25. Українська мова за професійним спрямуванням. Курс лекцій: навч. посіб. / за ред. О. К. Степаненко. Дніпропетровськ: Пороги, 2011. 216 с. URL: <https://cutt.us/J5yVE>.
26. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підруч. Київ: Алерта, 2011. 694 с. URL: <https://cutt.us/cOw7j>.

Розробники:

доцент

Олена БАРАННИК

доцент

Лариса БОГУСЛАВСЬКА

доцент

Олена СТЕПАНЕНКО

Гарант освітньої програми

(підпис)

Галина ЛИСЕНКО

Силабус затверджено на засіданні кафедри українознавства, документознавства та інформаційної діяльності

Протокол від 19 08 2024 року № 1

Завідувач кафедри

(підпис)

Олена БАРАННИК